

B | T | D

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND



www.viitorul.org

REALITĂȚI NISTRENE

BULETIN
INFORMATIV

Nr. 3
Septembrie 2013



CUPRINS

- editorial
Nesustenabilitatea economică a regiunii transnistrene
➔ pagina 2
- vocea civică
Constrângerile de dezvoltare și perspectivele ZLSAC
➔ pagina 3
- cronică
August 2013
➔ pagina 5

■ editorial

Nesustenabilitatea economică a regiunii transnistrene



Regiunea transnistreană a fost oarecum avantajată economic în comparație cu malul drept al Nistrului în cadrul Uniunii Sovietice, în fatidicul an al separării dispunând de un complex industrial dezvoltat, în raport cu multe alte raioane ale Republicii Moldova. După care, chiar dacă Republica Moldova nu a devenit atractivă în ochii locuitorilor din localitățile din stânga Nistrului și a orașului Bender, situația, totuși, s-a inversat din punct de vedere economic. Dacă în perioada sovietică complexul industrial funcționa în condițiile sistemului economiei centralizate, atunci, astăzi, fără resurse naturale proprii, fără accesul mărfurilor pe piața externă și din cauza lipsei de investiții, economia transnistreană nu poate să se dezvolte. Modalitatea în care au fost "privatizate" întreprinderile din regiunea transnistreană, politica managerială a întreprinderilor, controlate în mare parte de către investitori ruși și, cel mai important, incertitudinea politică și auto-izolarea regimului neconstituțional de la Tiraspol, constituie principalele cauze ale nesustenabilității economiei regiunii transnistrene.

Spre exemplu, producția industrială și exporturile din regiunea transnistreană s-au diminuat cu aproape o treime în perioada ianuarie-iulie 2013, în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut, potrivit așa-numitului comitet vamal al regiunii. Această situație scoate în evidență câteva probleme cu care se confruntă regiunea transnistreană și care, evident, vor avea un impact important asupra situației economice și sociale a regiunii.

Avantajul de a fi o regiune puternic industrializată s-a transformat într-un deserviciu în condițiile destrămării sistemului economiei centralizate. Economia transnistreană a devenit dependentă de câteva sectoare sau mai bine zis de funcționarea a 2-3 întreprinderi mari, iar contracția economică se explică prin faptul că uzi-

na metalurgică din Rîbnița, una dintre cele mai mari întreprinderi din regiunea transnistreană, nu a activat în perioada menționată. Aceasta în condițiile în care industria de metale și articole din metale asigură circa o treime din totalul încasărilor din exporturi ale regiunii.

Dacă administrația de la Tiraspol menține actualul curs de neparticipare la acordurile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, implicit la Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC), întreprinderile transnistrene nu vor putea beneficia de avantajele pe care le oferă acordul de liber schimb. În aceste condiții, vor fi aplicate taxe vamale față de exporturile transnistrene pe piața UE, fapt care va afecta negativ competitivitatea produselor acestor întreprinderi.

Totodată, acordul este în mare parte un document care prevede îndeplinirea unor standarde și norme tehnice. Pentru ca pe viitor întreprinderile transnistrene să poată exporta în cadrul ZLSAC, după 2015, va fi nevoie de adoptarea standardelor europene care ar însemna, de fapt, exercitarea măsurilor de control de către autoritățile de la Chișinău asupra calității mărfurilor sau asigurării respectării regulilor de origine pentru exporturile efectuate de companiile transnistrene. În caz contrar, exporturile companiilor transnistrene către piața UE vor fi improbabile, fapt care va agrava și mai mult situația economică a regiunii. Nu este deloc întâmplător faptul că Rusia este preocupată de consecințele ZLSAC, pentru că dacă îndeamnă liderii de la Tiraspol să nu participe la parcursul european al Republicii Moldova, va trebui să crească finanțarea regiunii, a cărei existență deja este finanțată, dacă cumulăm ajutoarele sociale și subvențiile pentru gaze, cu câteva sute de milioane USD anual. ■

■ vocea civică

Constrângerile de dezvoltare și perspectivele ZLSAC



Aliona **LÎȘI**,
Decan, Universitatea
„Constantin Stere”

— Care sunt cele mai mari constrângeri ale creșterii economice a regiunii transnistrene?

— Lumea contemporană se confruntă cu o mare contracție economică și identifică factorii care obstrucționează o relansare economică sustenabilă, iar o regiune nerecunoscută internațional devine și mai vulnerabilă într-un asemenea context global de incertitudine. Există, prin urmare, o serie de constrângeri, de natură politică și strict economică, care contează enorm în (ne)dezvoltarea regiunii transnistrene. Constrângerile de natură (geo)politică țin de insecuritatea legată de prezența militară străină neautorizată și auto-izolarea regimului neconstituțional de la Tiraspol, și cauzează alte constrângeri tehnice, economice, cum sunt: administrarea vamală, administrarea fiscală, reglementarea în afaceri și, nu în ultimul rând, accesul limitat la finanțare.

— Cum va influența economia regiunii transnistrene politica de neparticipare la ZLSAC?

— Liberalizarea regimul comercial cu Uniunea Europeană este o premisă pentru dezvoltarea întregii economii a Republicii Moldova, implicit a regiunii transnistrene. Liderii de la Tiraspol vor trebui să explice cetățenilor din stân-



Corina **GAIBU**,
Expert
IDIS „Viitorul”

— Care sunt cele mai mari constrângeri ale dezvoltării economice a regiunii transnistrene?

— • Separatismul e primul impediment în dezvoltarea economică durabilă a regiunii, regimul ilegal nerecunoscut pe plan internațional este prin definiție un obstacol de valorificare a potențialului economic.

• Adoptarea politicilor sociale în detrimentul celor de dezvoltare economică, imitarea URSS-ului.

• Economie subsidiată masiv, fapt care creează dependență și descurajează dezvoltarea sectorului privat, în special a businessului mic și mijlociu.

— Cum va influența economia regiunii transnistrene politica de neparticipare la ZLSAC?

— Deocamdată, au un rabat până în anul 2015, după care, dacă liderii separatiști vor menține politica neparticipării la ZLSAC, ei își vor condamna la subdezvoltare propria economie și propriii cetățeni.

— Care ar fi soluțiile de depășire a problemelor economice a regiunii transnistrene?

— Eliminarea constrângerilor descrise anterior, în special, reintegrarea țării. ■

ga Nistrului și agenților economici de ce nu le oferă perspectiva circulației libere în Uniunea Europeană și conectării la cea mai mare piață a lumii, cu o enormă capacitate de consum.

— Care ar fi soluțiile de depășire a problemelor economice a regiunii transnistrene?

— Evident că soluția este reintegrarea sectorială etapizată a țării, Republica Moldova, într-un proces complex de integrare europeană. Economia regiunii transnistrene înseamnă patru mari întreprinderi ce contribuie cu mai mult de 50% la totalul producției industriale, 60% la exporturi și circa jumătate la veniturile totale în buget. Participarea la ZLSAC este singura soluție sustenabilă, deoarece greu îmi imaginez cum centrala electrică de la Cuciurgan ar exporta energie electrică în Rusia sau Kazahstan. ■

■ cronică

August 2013

● **1 AUGUST.** Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Natalia Gherman, susține că Rusia nu poate să aducă elicoptere în zona de securitate de pe Nistru, întrucât această zonă se află pe teritoriul Republicii Moldova, iar orice intenție trebuie să aibă aprobarea Chișinăului.

● **4 AUGUST.** Vlad Filat, președintele Partidului Liberal Democrat: „Conflictul transnistrean nu poate fi folosit pentru a periclita procesul de eurointegrare a țării”.

● **13 AUGUST.** George Balan, directorul Biroului pentru Reintegrare: „Nu putem vorbi de posibilitatea unor provocări care ar putea destabiliza situația. Nu putem considera că există un iminent pericol pentru război. Situația din zona de securitate este discutată la toate nivelele și se întreprind măsuri pentru a ține sub control acțiunile din această zonă. În regiune cresc numărul de aplicații militare, provocări, însă noi nu vom permite degenerarea situației”.

● **15 AUGUST.** Administrația regiunii transnistrene a decis, fără consimțământul Chișinăului, să modernizeze așa-numitul post vamal din apropierea localității Doroțcaia.

— Potrivit reprezentanților Moldovei în Comisia Unificată de Control, în dimineața zilei, transnistrenii au demontat un vagon de la acest post, urmând să instaleze altul, care are conexiune la internet.

● **21 AUGUST.** Mihai Godea, deputat în Parlamentul Republicii Moldova: „Regiunea de est a Republicii Moldova trebuie

declarată zonă de ocupație militară rusă. Atâta timp cât pe teritoriul nostru național se află măcar un soldat rus, o piesă de armament rus, acest act se numește în orice parte a lumii act de agresiune. Acordul de încetare a focului este semnat între președinții Republicii Moldova și Federației Ruse, ceea ce demonstrează între cine a avut loc conflictul și cine a ocupat regiunea de est a țării”.

● **27 AUGUST.** Evgheni Șevciuk, aflat în vizită în Osetia de Sud, declară că Transnistria va fi recunoscută pe plan internațional, peste un an și jumătate, perioadă în care vor fi puse la punct mai multe aspecte.

● **28 AUGUST.** Natalia Gherman, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, aflată într-o vizită de lucru la București, a reiterat că reglementarea conflictului transnistrean este o prioritate pentru Chișinău.

— „Pentru noi rămâne extrem de necesară asigurarea retragerii formațiunilor militare ale Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova. Obiectivul prioritar în acest sens este identificarea în formatul „5+2” a unei soluții cuprinzătoare și viabile a conflictului transnistrean în baza suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova cu acordarea unui statut special regiunii transnistrene”.

● **29 AUGUST.** Evgheni Șevciuk declară că Tiraspolul este deranjat de apropierea Chișinăului de Uniunea Europeană. Parafarea acordurilor cu UE, programată pentru summitul de la Vilnius, va adânci prăpastia dintre Chișinău și Tiraspol, consideră liderul separatist.

• **30 AUGUST. Eugen Carpov și Nina Ștanski, reprezentanții politici pentru reglementarea transnistreană de la Chișinău și Tiraspol, s-au întâlnit la sediul Misiunii OSCE din Chișinău.**

— *Agenda:* Au fost abordate o serie de subiecte, cum ar fi libera circulație, probleme ecologice, economice, în contextul pregătirii pentru o nouă rundă de negocieri, care va avea loc în luna octombrie curent, la Bruxelles. De asemenea, în cadrul întrevederii, Carpov și Ștanski au discutat despre organizarea unei posibile întâlniri a liderului de la Tiraspol, Evgheni Șevciuk, cu Prim-ministrul Iurie Leancă.

În cadrul întrevederii s-a declarat că Chișinăul și Tiraspolul sunt gata să prelungească Acordul privind circulația trenurilor marfare pe segmentul transnistrean.

• **GRUPURILE de LUCRU. La 21 august, s-a desfășurat ședința ordinară a Grupurilor de Lucru sectoriale pentru problemele transportului auto și infrastructurii drumurilor, la sediul Misiunii OSCE**

în Moldova din or. Bender. La ședință au participat și reprezentanți ai mediatorilor și observatorilor în procesul de negocieri în formatul „5+2”. Delegația de la Chișinău a fost condusă de noul coordonator al grupului de lucru, dl Cebotari Vladimir, Viceministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor.

În cadrul ședinței au fost luate în discuție mai multe aspecte, inclusiv procedura de înregistrare a autovehiculelor, mecanismul de înmatriculare și admitere a acestora în traficul internațional. Partea moldovenească și-a reiterat poziția privind necesitatea corespunderii tuturor procedurilor la standardele internaționale în domeniul transporturilor, cât și angajamentelor conținute în acordurile bilaterale și multilaterale la care Republica Moldova este parte.

La ședință au fost continuate discuțiile privind schema tehnologică a gestionării procedurilor de înregistrare a unităților de transport din regiunea transnistreană, precum și eliberarea autorizațiilor pentru transportatorii auto internaționali de mărfuri și pasageri din regiune.

 prima pagină

Această publicație a fost elaborată de IDIS „Viitorul” cu sprijinul financiar al Balkan Trust for Democracy, un proiect al German Marshall Fund al Statelor Unite ale Americii. Opiniile exprimate în această publicație reflectă poziția autorilor și nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al instituțiilor finanțatoare.



www.viitorul.org

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND